

Očetov list.

Spisal Ivo Trošt.

I.

zimskega večera sede v tesni podstrešni sobici trije učenci. Različni po starosti, znanju in roditeljih so se zenačili v mestu pri skupni gospodinji in peči, na istem stanovanju, pri tisti igri. V peči prijetno plapolala ogenj, toplota se širi kakor božajoč dih po prostoru. Dečkom so vzcvetele rdeče cvetke na sicer bledih licih. Po večerji so sedli po različnosti starosti, šol in značajev vsak k svojemu opravilu: starejši Mirko, marljiv in vesten učenec, h knjigi, Troškov Stanko in Pogledov Matija k igri — zabavi.

„Imata li vse pripravljeno za jutri v šolo? Znata priprave? Sta napisala naloge, a? Jutri bodo spet padale kljuke, fanta.“

„E, naj padajo, saj sva jih navajena. Učitelji vidijo samo naju, kadar ne znava, in le naju, kadar pohajava. Če neče biti drugače, naj bo tako.“

To je bil odgovor Troškovega Stanka tovarišu Mirku. Matija ni odvrnil ničesar. Po teh besedah pride še gospodinja in iztrese kakor iz vreče sto in sto opominov, dobro navajena temu poslu in prepričana, da hasnejo le malo ali nič njene besede.

„Bliža se mesečno posvetovanje za šolnino, dečka, ali ne bo škoda?“

„A,“ de bahato Stanko, „moj oče potegne vsak mesec 60 kron, lahko plača!“ Gospodinja mu je pojasnila, da je to sicer resnica, kakor je tudi resnica, da je Stankov oče bolj izobražen mož, ki pa navzlic temu ni več kot sluga pri davkarskem uradu v daljnem trgu na Slovenskem. Poleg Stanka v Ljubljani ima preživljati doma še sedmero nedoraslih otrok.

Stanko ni mogel tej resnici ugovarjati, samo kimal je trdovratno z glavo, kakor da še vedno trdi svojo budalost. Zato se pa pohvali Pogledov:

„Moj oče dobi pa 90 kron na mesec — saj je upokojen stražmojster.“ Tudi to sta znala Mirko in gospodinja pojasniti malopridnemu sinu, češ, ali si ti staršem edina potreba? Ko bi ne imeli tudi še drugih otrok, ali ne potrebuje star človek, nadložen in bolehen, boljše hrane in postrežbe? Odkod naj pa vzame priboljšek, ako mu ga po neumnosti in lenobi pogoltne v šoli malovredni sin? . . .

Tako se je nadaljevala propoved — večer za večerom — vsaka daljša kakor ob žegnanju pri veliki maši, zaleгла ni pa prav nič, zakaj neposlušna dečaka sta se igrala brezozirno svojo pot, se smejala, norčevala in zagovarjala svoje neuspehe v šoli s sovražno srečo, ki ju preganja povsod.

Gospodinja je odhajala vedno bolj nevoljna in mislila slednjič samo še to, kako bi se iznebila takih gostov kakor sta Pogledov Matija in Troškov Stanko.

Kmalu, prekmalu je zasijal dan plačila. V šoli je nebo deževalo kljuk, praznih opominov in slednjič listkov za šolnino, uradnih poročil roditeljem o neuspehih njihovih premalo nadebudnih sinov. Zaraditega so se začele pritožbe in jadikovanja kakor na sodni dan, najbolj nemarni dečki so bili najbolj nedolžni, samo njim se je godila najhujša krivica.

Kakšna krivica je bila šele njihovim roditeljem!

Nekaj dni pozneje prejme Stanko z doma ta-le list:

Ljubi Stanko!

Pišesh mi, da se učiš težavno, da so sitni učitelji in sploh neugodne tvoje razmere. To je tudi vzrok, trdiš, da ne moreš napredovati. Prav rad verjamem, da učenje ni lahko, sam sem izkusil. Toda pomisli, da ni sladka nobena šola, ne prijetno nobeno zdravilo, ki zares pomaga. Ali meniš, da sem si jaz pridobil potrebnih vednosti igranje, morda celo s pohajkovanjem? In tvoja sestra Olga, ki vsi priznavajo, da ni brez prirodnega daru za šolo, piše: Tudi če si obrabim možgane do samih žuljev, moram doseči ono stopnjo marljivosti kakor lani, da boste z menoj zadovoljni vi in učiteljica. — V tvoji starosti prerade spremljajo mladino mnogovrstne napake. Ne nameravam ti očitati, katere se drže tebe najhujše; najbrž da jih že poznaš sam. Pomisli le, da se podobne napake vsiljujejo tudi drugim in da se jih morajo braniti vsi kakor poleti nadležnih muh, da jih ne dobe v svojo oblast. Iz tega pa lahko spoznaš, da tudi drugim ni učenje igranja; tudi drugi si morajo noč in dan napenjati možgane. Ali hočeš ti, Olgin bratec, zaostati, da te prehitijo ona — ženska? Ali te ne bo sram, če boš slabejši od drugih, ki nimajo tvojih sposobnosti? Prepričan sem, da se s tem ne osramotiš nikdar več.

Moška, trdna volja premaga vse. „Moč neizmerna je sklep,“ pravi pesnik! S trdnim sklepom se pa mora družiti žilava vztrajnost, vredna sestra trdne volje. Danes se vse peha v potu svojega obraza za kruhom, a dosežejo ga samo oni, ki so — ne le vztrajni, temveč najvztrajnejši . . .

Naravnost neopravičljiva se mi pa zdi trditev, da so sitni in celo krivični tvoji učitelji. Počasnim, lahkomišelnim, lenim učencem se zde učitelji vedno neprijazni: 1. ker jih ne vprašajo nikdar tistega, kar znajo, 2. ker so vprašani — pa ne slučajno — vedno le tisto, česar ne znajo. Tistega, česar ne znajo, je mnogo, vedno več. Le ozri se po svojih marljivejših součencih! Ali so tudi njim učitelji sitni? Kdaj si jih slišal, da bi tožili, kakšna krivica se jim godi v šoli? Poizkusi, da jih dohitiš, potem ne boš tožil več. Da! Celó še prej nego jih dohitiš, spoznaš gotovo, da gine sitnost in dozdevna krivičnost zanesljivo v tisti meri, kakor raste tvoja marljivost.

Torej vidiš, da je v tvojih rokah tvoja sreča in nesreča, s tvojo srečo pa tudi moja in vseh nas domačih, ki te ljubimo. Verjemi, sinko!

Obupne tvoje razmere poznam dobro, poznaš jih lahko tudi sam, če si do tukaj pazljivo prečital ta list. Kakor je vsakdo kovač svoje sreče, je tudi kovač svojih razmer, ki so samo naše sreče okvir ali posoda. Obžaluje ti pa moram priznati očitno, da so se zaradi tvojega nezadostnega napredka moje razmere premenile naravnost v obupnost, moja in tvoje mame sreča

v nesrečo. Iz tega lahko spoznaš, da so naše razmere še veliko neugodnejše od tvojih, ki si si jih ustvaril sam, ustvaril tudi nam . . .

Koliko imaš še doma bratov in sestic, ki bi jim prav dobro teknilo novci zate plačane šolnine! Ali jim nisi čital tega z lica o Božiču, ko so se vprašuje ozirali nate in obuvali v hudi zimi nedostatne črevlje, se zavijali o praznikih v zakrpano obleko? Ti pogledi bi ti morali buditi rezko, jasno očitjanje: vsega tega bi ne bilo treba, ko bi mogel naš oče za nas uporabiti zate plačano šolnino! — Tem pogledom moram dodati samo še nekaj dopolnila: prej bi še potrpeži, tudi najostrejši ukor bi se ublažil sčasma, ko bi bilo le iskric nade, da naše stradanje ne bo zaman. Mi smo doma, kjer se najlažje potrpi, karkoli hoče kdo. Toda pomisli, če se ob koncu drugega polletja pokaže popoln neuspeh naših in tvojih prizadevanj! Ta neuspeh bi bil pravi polom za nas vse. Mama boleha, moje zdravje že davno ni več trdno, Olga bi morala iz šole in ti — nikamor naprej! —

Dvigni se, Stanko, in skleni: Ne! Opravičiti hočem nade, ki ste jih vi in moji učitelji kdaj stavili name in mojo nadarjenost! — To bodi tvoj sklep. Za njim pa pridi takoj vztrajno delo, vzorna marljivost. Dragi Stanko! Verjemi, da bom v duhu jaz s teboj v vsaki težavi; s teboj bom trpel, s teboj zmagoval . . . Mama in vsi te bomo spremljali in blagoslavljali. Kadarkoli ti bo učenje težko ali boš sicer trpel zaradi sedanje zaostalosti, se spomni nas doma, ki ti vsi želimo pomagati, vsi trpimo s teboj in zaradi tebe.

Naj ne bodo zaman naše nade! Poizkusi, pa bo boljše za nas vse! Saj boš, neda? — Ker vem, da izpolniš mojo in našo željo, te vsi srčno pozdravljamo in ti pošiljamo vroče poljube v sinjo daljavo, zlasti tvoja mama in tvoj oče.

V J . . . , sušca 19 . .

(Konec.)

„Rajske ptice.“

Priobčil *Lad. Ogorek*.

udne, nenavadne so ptice, ki jih kaže današnja podoba. Ljudje so mislili, da so prišle k nam naravnost iz raja, zato so jih imenovali in jih še imenujejo rajske ptice (rajčice).

Rajske ptice pa niso doma iz raja, ampak njih domovina je Nova Gvineja (severno od Avstralije) in sosedni otoki. V sorodu so z našimi vranami in se odlikujejo s krasnim, pestrobojnim perjem, s kakršnim se ne more ponašati nobena druga ptica. Perje je rdeče, rumeno, zeleno, belo, rjavo — na solncu se izpreminja v vseh mogočih barvah — kakor mavrica.

Ptica, ki stoji na vrhu naše podobe, je rajski kraljiček. Ona spodaj je rajčica, tista v sredi rajski pavček in ona na desno rajska sraka.